

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมๆ ฟังธรรม เรามาวัดมาเพราะเรามาทำบุญกุศล นั้นนะใช่ มาทำบุญกุศล ทำบุญกุศลด้วยหัวใจ แต่ใครทำบุญกุศลด้วยสติด้วยปัญญาะ เขาจะได้บุญกุศลของเขา ด้วยเต็มเม็ดเต็มหน่วย คนทำบุญกุศลโดยสักแต่ว่าๆ สักแต่ว่าก็ทำแบบโลกๆ โลกๆ ทำตามหน้าที่ ทำเป็นสักแต่ว่า มันไม่คู่คี่มัน มันไม่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาใจ

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมาใจ เวลาครูบาอาจารย์ท่านบอก ธรรมะเป็นของจริง ต้องคนจริงเท่านั้นถึงจะได้ความจริงอันนั้น ธรรมะเป็นของจริง

แต่เราไม่จริง เราไม่จริง เราดูบๆ คำๆ มันไม่จริงหรอก เราไม่ได้ความจริงใจ เห็นไหม ดูทางโลกเขาศึกษา ทั้งๆ ที่เป็นความจริงนะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกธรรมะเป็นธรรมชาติๆ พวกเราก็อธิธรรมะเป็นธรรมชาติ ศึกษาธรรมะ เราเข้าใจธรรมชาติหมดเลย แล้วก็วางธรรมชาติไว้ วางไว้หมดเลย เราเป็นผู้วิเศษ เพราะอะไร เพราะมันเป็นธรรมชาติอยู่ข้างนอกใจ พญามารมันอยู่ในหัวใจเป็นธรรมชาติไหม

สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นธรรมชาติ มันแปรปรวนเป็นเรื่องธรรมชาติของมัน แต่กิเลสตัณหา ความทะยานอยากของเราเป็นของจริง ทิฐิมานะของเราเป็นของจริง อยากจะเอาชนะคะคานเขาเป็นของจริง อยากจะมีชื่อเสียง อยากจะเป็นของจริง เอาเป็นความจริงใจ นี่พญามารๆ ใจ

ว่าธรรมะเป็นธรรมชาติ สรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติหมด แต่ธรรมชาติอันนั้นเพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ศึกษา ได้ค้นคว้า ได้พิจารณาแล้ว แล้วปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริงใจ เวลาปล่อยวางไว้ตามความเป็นจริง ไม่ได้ปล่อยวางที่ธรรมชาตินั้น ปล่อยวางที่กิเลสตัณหาความทะยานอยากในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น อาสวักขยญาณชำระล้างอวิชชาในหัวใจอันนั้น

ทำลายพญามารไป พญามารๆ ที่มันครอบคลุมสัตว์โลก พญามารๆ ที่มันบัญชาการไป เจ้าวัฏจักร
กามภพ รูปภพ อรูปภพ

เราเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะนี่เป็นความจริง ความจริงอันหนึ่ง ใครจะปฏิเสธอย่างไร
วิทยาศาสตร์พยายามพิสูจน์ พยายามค้นคว้าขนาดไหน เขาจะค้นคว้าของเขาไม่ได้ มิติๆ การข้ามมิติ คู
ติ เวลากล้องถ่ายรูปย้อนแสง เขาย้อนไปเมื่อวานนี้ เขาพยายามย้อนของเขา มันเป็นวิทยาศาสตร์ ต้อง
พิสูจน์กันอย่างนั้นไป

แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าท่านบอกอริยสัจ สัจจะความจริงไป ทุกข์ ที่ไหนมี
ความทุกข์ไป ความทุกข์ความยากในหัวใจนี้ ความทุกข์ความยาก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ทุกข์ควรกำหนดๆ เราก็บอกไปละทุกข์ เอาทุกข์มาโยนทิ้ง ทุกข์ขึ้นมาแล้วปฏิเสธมันเลย...ปฏิเสธไป
เถอะ ปฏิเสธจนตายมันก็ทุกข์

ทุกข์มันเกิดจากอะไร เห็นไหม ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ ตัณหาความทะยานอยาก
ความต้องการ ความปรารถนา ความไม่รู้เท่าอันนั้นนะ นั่นนะมันเหตุให้เกิดทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์มัน
อยู่ที่สมุทัยไป สมุทัย ตัณหาความทะยานอยาก ภาวตัณหา วิภวตัณหานั่นนะ ตัณหาความทะยานอยาก
อันนั้นมันเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธๆ ทุกข์ดับ ดับด้วยอะไร ดับด้วยวิธีการดับทุกข์ นิโรธๆ
มันดับ นิโรธรู้แจ้ง คำว่า “นิโรธ” นิโรธของมรรคนะ นิโรธของมรรคคือรู้แจ้งแทงตลอดในกิเลส
ตัณหาความทะยานอยาก

“นิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติ” ใอนันมันนอนหลับ นิโรธสมาบัติมันก็ไปหลับอยู่นั้นไป นิโรธ
ก็นิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติส่วนนิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติแล้วก็มาแอีกกันใจ “ใครเขานิโรธได้
อย่างน้อยต้องเป็นพระอนาคามี แล้วฉันเข้าได้ฉันจะเป็นพระอะไร” นี่พญามาร

ตำราว่าไว้อย่างนั้น แต่ถ้าเป็นความจริง ความจริงมันเป็นอย่างไร ถ้าความจริง สัจจะความจริง
สัจจะความจริงเริ่มต้นเรามาวิคมาวา เรามาทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศลเพื่ออะไร ทำบุญกุศลให้
จิตใจนี้มันเพิ่มอำนาจวาสนาบารมี อำนาจวาสนานะ ถ้าอำนาจวาสนา ธรรมะเป็นธรรมชาติ ครอบา

อาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้วนะ แม้แต่ไบไม้หลุดจากขั้วไบหนึ่ง เห็นแล้วมันสลดสังเวชใจ ตั้งแต่ไบไม้อ่อน มันแก่ของมัน พอถึงอายุขัยมันก็หลุดจากขั้วของมันไป มันเป็นอย่างนี้ ชีวิตสัตว์โลกก็ต้องเป็นอย่างนี้ ถ้าเป็นอย่างนี้ เขาย้อนกลับมาทวนกระแสกลับ เขาย้อนกลับมา ไบไม้มันหลุดไบหนึ่ง ผู้ที่พิจารณาแล้วถึงสิ้นสุดแห่งกิเลสตัดหาความทะยานอยาก

ไอ้เราอยู่ในป่า ต้นไม้มันหลุดวันหนึ่งเป็นพันๆ ไบ มันหลุดแล้วหลุดเล่า เราได้อะไร เรามีสติปัญญาใหม่ ธรรมชาติหรือ ธรรมชาติมันก็แปรปรวนอยู่นั่นไง แต่กิเลสตัดหาความทะยานอยากในใจเราเป็นธรรมชาติใหม่ มันก็เป็นธรรมชาติอันหนึ่ง แต่ไม่มีใครรู้ใครเห็นมันไง เพราะไม่มีใครรู้ใครเห็นมัน มันถึงไม่เป็นปัจจัยตั้งใจ มันถึงไม่เป็นสันทิฏฐิโกใจ มันไม่เป็นผู้ที่ถอดที่ถอนใจ เวลาศึกษาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนามารื้อสัตว์ขันธ์ อานุภาพพิศดา ตั้งแต่เริ่มต้นคนทุกข์ คนจน คนเข็ญใจ ชีวิตนี้ตรากตรำลำบากแค้นนัก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์โปรดใจ ให้เสียสละทาน ให้ความเสียสละ เสียสละเพื่อเหตุใด เสียสละ เราแสวงหามา เราคนทุกข์คนจนเข็ญใจ สิ่งที่เราจะหามา เราเอาชีวิตเข้าแลกมาเข็ญนะ แล้วเราต้องมาเสียสละ เสียสละเพื่อเหตุใด เสียสละ เห็นไหม ความทุกข์ความจนอันนี้มันเกิดมาเพราะเหตุใด คุณ เวลาคนอยู่ข้างเรา เขาเกิดมาเขามั่งมีศรีสุขของเขา

เวลาธรรมะบอกว่า กรรมคือการกระทำ การทำดีทำชั่วมา พอทำชั่วมา วิบากกรรม วิบากกรรมของแต่ละสัตว์โลก เวลาวิบากกรรมของสัตว์โลก ทางวิทยาศาสตร์ก็มาวิเคราะห์วิจัยกัน แบบว่าเป็นการเอารัดเอาเปรียบกัน เป็นระบบอุปถัมภ์กำชุกกัน แล้วไอ้พวก ๑๘ มงกุฎก็มาหน้าไหว้หลังหลอกพยายามจะว่าบุญกุศลๆ

บุญกุศลมันอยู่ที่เจตนา บุญกุศลมันอยู่ที่หัวใจ สิ่งที่อนุภาพพิศดาให้เสียสละทาน การเสียสละนั้นเสียสละด้วยหัวใจของเขา เสียสละด้วยเจตนาที่บริสุทธิ์ผุดผ่องของเขา ถ้าเสียสละอย่างนั้นเสียสละสิ่งนี้ไปแล้ว แล้วพอถ้ามันเป็นจริงในหัวใจ มันเหมือนไฟฟ้า ไฟฟ้าถ้ามันมีไฟฟ้า เราเปิดไฟไฟก็สว่างไสวไหม เวลาไฟมันดับ เปิดเท่าไรมันก็ไม่ติด เปิดเท่าไรมันก็ไม่ติดใจ

หัวใจก็เหมือนกัน ถ้ามีเจตนา มีความเชื่อของเรา มันมีพลังงานของมัน พลังงานอันนี้เสียดลด้วย ความภูมิอกภูมิใจ เสียดลอย่างนี้ไป มันฝึกหัวใจให้่องแผ้วไป มันฝึกหัวใจให้มันเข้มแข็งขึ้นมา ใจนี้เสียดลทาน อนุพัทพิกถานะ ถ้าทำทานด้วยความสะอาดบริสุทธิ์อย่างนั้น เวลาสิ่งที่ทำคุณงามความดีนะ ถ้าได้ผลก็ไปเกิดบนสวรรค์ ได้ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม แล้วถ้าในปัจจุบันนี้ ให้ถือเนกขัมมะไป ให้ถือเนกขัมมะ จิตใจมันเข้มแข็งขึ้นมา จิตใจมันมีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา มาฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เข้าใจ เห็นใหม่

เวลาบอกว่าทำบุญๆ บุญมันคืออะไร ทำแล้วมันได้อะไร ทำไปเพื่ออะไร ก็คิดกัน หนึ่งบวกหนึ่งต้องเป็นสอง คิดว่าเราต้องได้ตามวิทยาศาสตร์ ตามคณิตศาสตร์ที่เราคิดกันนี้ แล้วเราก็ทำเสียดลเสียดลแกร็นๆ ใจ เสียดล เราให้ไปแล้วหนึ่ง มันต้องบวกมาเป็นสอง มันปรารถนาใจ ทำบุญอย่างนี้ มันเลยไม่ได้สิ่งใดเลยใจ

แต่ถ้าทำบุญของเราเนะ เราทำบุญด้วยเจตนาของเรา ทำบุญด้วยสติปัญญาของเรา พอทำแล้วมันสะท้อนหัวใจ เหมือนไฟฟ้าเปิดปั๊มน้ำมันก็ติด สว่าง

ไฟมันดับ เปิดเท่าไรมันก็ไม่ติดหรือ กดแล้วกดอีก ไฟมันไม่มี ทำไมบ้านนุ่นมันเปิดแล้วไฟมันติดล่ะ ไร่บ้านเราเปิดแล้วไฟมันไม่มีล่ะ นี่ใจ คุณ คุณสติปัญญาของคน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดถึงระดับของท่าน ระดับของท่านแล้วให้ถือเนกขัมมะแล้วถึงให้ออกบวช เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การกับผู้ที่ทุกข์จนเสียใจ เห็นใหม่

“คนรวยสิ ต้องเสียดล คนรวยเขามีแล้วเขาทำทานของเขาได้ ไร่เราคนทุกข์ คนจน คนเสียใจ มันไม่มี แล้วจะเอาอะไรไปเสียดลล่ะ ถ้าเสียดลแล้วมันก็ไม่จะมีกินนะ” นี่เวลามันคิด มันคิดแบบโลกๆ ใจ

แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัจจะความจริง สัจจะความจริงในหัวใจ สิ่งหัวใจ เห็นใหม่ สุขทุกข์มันอยู่ที่ใจ คนจะมั่งมีศรีสุข คนจะทุกข์จนเสียใจเหมือนกัน เวลาอยู่ที่ไหนมันก็ทุกข์

เหมือนกันทั้งนั้นนะ คนจนก็ทุกข์แบบคนจน คนรวยก็ทุกข์แบบคนรวย เศรษฐีก็ทุกข์แบบเศรษฐี ใครจะมีสถานะใดก็ทุกข์แบบคนนั้นทั้งนั้นนะ ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์เป็นความจริง

สัตว์โลกที่เกิดมาทุกๆ ดวงใจ ทุกดวงใจมีกิเลสตัดหาความทะยานอยาก ทุกดวงใจว่าแห้ว ทุกดวงใจๆ แล้วทุกดวงใจนะ ถ้าทุกดวงใจว่าแห้ว การเสียดสนนั้นก็เพราะให้หัวใจมันเข้มแข็งขึ้นมาไง ให้หัวใจมันไม่ว่าแห้วไง ให้หัวใจมันมีที่พึ่งไง เรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นแก้วสารพัดนึกของเราไง

ถ้าเรามีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ที่เป็นความจริงนะ ไม่ใช่ ๑๘ มงกุฏ ๑๘ มงกุฎไม่ต้องไปพูดถึงมัน ๑๘ มงกุฎ ยก ๑๘ มงกุฎไว้ แต่ถ้าเราเอาจริง เอาจริงของเรา เราจะเอาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา ถ้าพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่งของเรา เราทำเสร็จแล้วมันปลื้มอกปลื้มใจ แล้วปลื้มอกปลื้มใจ พอกลับไปทำหน้าที่การงาน เหมือนเดิมนั้นแหละ มันทำแล้ว จากที่ทำแกร็นๆ ทำแล้วมันทุกข์มันจนเจ็บใจนะ แต่ถ้ามันทำบุญแล้ว เออ! เราทำของเราอย่างนี้เอง ก็เราทำของเรา

เวลาภาวนาก็เหมือนกัน เวลาภาวนา เราทำของเรา มา จิปาถะปฏิบัติง่าย รุ่งง่าย เขาก็ทำของเขา มา เขาเสียดสนของเขา มา ใจเรามันครั้งๆ กลางๆ ใจของเราว่าจะหายใจได้แต่ละทีมันจะทุกข์จะยากขนาดไหนเราก็อำนาจของเรา แต่ในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญาไง ถ้ามีสติปัญญา เราพยายามทำของเราไง เราพยายามทำของเรา พยายามเพิ่มพูนบารมีของเรา เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา ถ้ามันทำด้วยหัวใจ ทำด้วยความเต็มใจนะ มันไม่ต้องมีใครมาช่วยเหลือ ไม่ต้องมีใครมาเจ้อจานหรือ

ใจช่วยเหลือเจ้อจานมันปลายเหตุ ใจต้นเหตุๆ ต้นเหตุคือมันทุกข์ในใจ แล้วทุกข์ในใจ ถ้ามีสติปัญญาอย่างนั้นมันจะทุกข์จนเจ็บใจ มันมีศรีสุขขนาดไหน มันพอใจ เราทำมา เราทำมา เราทำของเรา มา ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็อำนาจความดีมา ถ้าสติปัญญาเราด้อย เราก็อำนาจความเลวร้ายมา ถ้าทำมาสิ่งใดนะ แล้วเวลาวิบากกรรม วาระกรรมมันให้ผล ให้ผลก็ยึดมั่นถือมั่น ก็เราทำมา ก็ของเราทำมา ถ้าเราทำมาแล้ว ในปัจจุบันนี้เรามีสติปัญญา เราจะทำคุณงามความดีของเรา ทำคุณงามความดีของเรา ธรรมะมันสอนที่นี้ไง

แล้วหน้าที่การงานมันก็เป็นแค่กิริยา แคंपัจจัยเครื่องอาศัย ชีวิตจริงๆ ชีวิตจริงคือใจเรานี้แหละ ชีวิตจริงคือปฏิสนธิจิตเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วปัจจุบันนี้เกิดเป็นมนุษย์ไง เพราะความเป็นมนุษย์ มนุษย์ก็ต้องมาแข่งขันในความเป็นมนุษย์นี้ไง มนุษย์ก็มีธาตุ ๔ ชั้น ๕ มนุษย์ต้องหาอยู่หากินนี้ไง ถ้ามนุษย์หาอยู่หากิน ถ้ามนุษย์มีคุณธรรม เขาหามาแล้วเขามีทรัพย์สมบัติของเขา เขาเจ้องานของเขา

เศรษฐีในสมัยพุทธกาลเขาจะมีโรงงานอยู่หน้าบ้าน ใครโรงงานใหญ่ ใครโรงงานมาก โรงงานของเขานะ คนทุกคนก็สนใจก็มาอาศัยโรงงานนั้นเป็นที่อาศัย เศรษฐีเขาวัดกันด้วยการเสียดสละ เศรษฐีเขาวัดกันด้วยการเจ้องาน นั่นคือเศรษฐี เศรษฐีประจำรัชกาล นั่นเวลาจิตใจที่เป็นธรรมๆ ทำอะไรมันทำเป็นประโยชน์ทั้งนั้นนะ

นี่พูดถึงว่า ถ้ามีสติปัญญา มีสติปัญญา ชีวิตเราไม่เดือดร้อนจนเกินไปนัก ใจความเดือดร้อนๆ มันวิบากกรรมๆ ใจ แล้วเราก็เคยเป็นเศรษฐี เราก็เคยเป็นคนทุกคนก็สนใจ เราเคยเป็นสัตว์ เราเคยเป็นทุกๆ อย่างในวัฏฏะ เราเคยเป็นมาทั้งนั้นนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นั่นมันเป็นสังขจะเป็นความจริง ของเรามันก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอย่างนั้นนะ นี่การเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะโดยจิตมันไม่มีต้นไม่มีปลาย แต่เวลาผู้ที่ประพตปฏิบัติขึ้นมา เวลาปฏิบัติขึ้นไปแล้วถ้าพิจารณาสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สัมผัสพตปรามาส เกิดอีก ๗ ชาติ

ถ้ามันไม่มีคุณธรรม ไม่มีอกุศลกรรม ไม่มีต้นไม่มีปลาย แล้วพอไม่มีต้นไม่มีปลาย เวลาเกิดในภพชาติใด มาอยู่ในสังคมใด อยู่ในบีบคั้นสิ่งใด ถ้าเรามีสติปัญญา เราพยายามจะหาทางออกอย่างนั้น นี่ไง พระโพธิสัตว์ๆ ถึงได้เป็นหัวหน้า เป็นผู้กระทำ เป็นผู้ชักนำให้ทำคุณงามความดีใจ แล้วคุณงามความดีมันก็มีโอกาสแก่ชีวิตหนึ่ง ๑๐๐ ปี ๑๐๐ ปี เราจะทำอะไร ใครทำอะไรได้ออย่างนั้น กรรมคือการกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ใครทำอย่างไรได้ออย่างนั้น ในปัจจุบันนี้มีสติปัญญา เราคัดแยกว่าจะทำหรือไม่ทำ จะทำคุณงามความดี ทำอย่างไร เรามีสติปัญญาของเรา แล้วถ้ามีสติปัญญามากขึ้น ความละเอียดอ่อน เห็นไหม

ทำหน้าที่การทำงานพอเลี้ยงชีพ สิ่งนี้มันปัจจัย ชีวิตนี้ต้องอาศัยปัจจัย ๔ ถ้าปัจจัย ๔ มันสมบูรณ์แล้ว หัวใจละ หัวใจ หัวใจที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะที่ไม่มีทางเสียเลย มันไปแต่แรงขับของบุญกับกรรม ไปแรงขับ เรามีสติปัญญาของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติของเราแล้ว เราจะคิดทางเสีย คิดทางเสียให้ชีวิตนี้มันไปในทางที่ถูกที่ควร ให้ชีวิตนี้มันสูงส่งขึ้น ถ้าสูงส่งขึ้น มันสูงส่งขึ้นที่ไหน ถ้าสูงส่งขึ้น มันสูงส่งขึ้นที่หัวใจนี้ไง ที่จิตนี้แหละ ถ้ามันพิจารณาของมันไปแล้ว เวลามันสำรอกมันคาย ตั้งโยชน์ ๓ อีก ๓ ชาตินั้นนะ อีก ๓ ชาตินี้แล้วถ้ามันมีความสามารถ ชาตินี้เลย

แล้วเวลามันพิจารณาไป สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง กามราคะ ปฏิฆะขาดไป รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา โดยธรรมชาติของอวิชชา เราเสมอเขา สำคัญตนว่าเสมอเขา สำคัญตนว่าต่ำกว่าเขา เราต่ำกว่าเขา สำคัญตนว่าต่ำกว่าเขา สำคัญตนว่าเสมอเขา สำคัญตนว่าสูงกว่าเขา เราสูงกว่าเขา สำคัญตนว่าสูงกว่าเขา สำคัญตนว่าต่ำกว่าเขา สำคัญตนว่าเสมอเขา

เราจะต่ำกว่าเขา จะเสมอเขา หรือจะสูงกว่าเขา ถ้าไม่สำคัญ ความสำคัญไฉน มันต้องมีอยู่แล้ว คนเรามันต้องมีไม่เสมอกันโดยธรรมชาติของมันอยู่แล้ว แล้วเราไปสำคัญตนทำไม เราไปสำคัญให้มันเป็นทิฐิมานะเกิดขึ้นมาเป็นรูป เป็นภวาสวะ เป็นภพ เป็นสิ่งที่กระทบกระเทือนกันทำไม ถ้าคนมีสติมีปัญญานะ แต่จะมีสติปัญญามากขนาดไหนมันถึงจะเข้ามาถึงภวาสวะ ถึงภพ ถึงปฏิสนธิจิตอันนี้ได้ ถ้าถึงปฏิสนธิจิตอันนี้ได้มันต้องมีมรรคมผลของมัน การกระทำแบบนี้ต่างหากที่ว่ามันจะคิดทางเสียๆ ถ้าจิตนี้มันได้คิดทางเสีย จิตนี้มีมรรคมผลขึ้นไปแล้ว จิตนี้ จิตนี้เป็นธรรมชาติๆ มันจะไปไหนของมัน

แต่ถ้ามันมีแรงขับ แรงขับคือความไม่รู้ คือมีพลังงานอยู่ มันต้องไปของมัน พลังงานในหัวใจนี้ ถ้าเรามาศึกษาธรรมะ ศึกษาธรรมะแบบนี้ นี้พูดถึงศึกษาธรรมะ

ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ สรรพสิ่งนี้เป็นธรรมชาติหมดเลย แต่ไม่ใช่ธรรมชาติ กูเหนือ กูจะเอา

แต่ถ้าเป็นธรรมดาๆ แล้วใจนี้ละ ใจความอยากได้อะไรคิดนั้นนะ ธรรมดาของกิเลส ธรรมดาของความมักใหญ่ใฝ่สูง ธรรมดาของความไม่รู้ นี่สำคัญตนาๆ ใจ ถ้าธรรมดาอันนั้นมัน ย้อนกลับเข้ามาอันนี้ใจ ถ้าธรรมะเป็นธรรมดา ใจเราก็ต้องเป็นธรรมชาดิลี เห็นไหม เห็นมันหรือไม่ เห็นความคิดหรือไม่ เห็นความเป็นไปหรือไม่ ถ้าไม่เห็นมันจะทำงานอย่างไร คนทำงานต้องมีสถานที่ ทำงาน เดียวนี้ทำงานที่บ้าน ทำงานที่แป้น มันก็ต้องทำงานที่ใจ

ถ้าใจมันทำงานได้นะ ถ้าใจมันทำงานได้ พวกเราประพฤติปฏิบัติ เขาเรียกว่าภาวนาเป็น ภาวนาเป็นนะ มันมีเหตุมีผล ภาวนาเป็นมันไปตามหลักการ ภาวนาไม่เป็น ตามความจำ ตามความ ศึกษามาจากพระไตรปิฎกแล้วเถียงปากเปียกปากแฉะ “พุทธพจน์ๆ” พออ้างพุทธพจน์ ใครอย่าเถียงนะ ถ้าใครเถียงถือว่าลบหลู่พระพุทเจ้า

แต่ไม่ใช่ ลบหลู่กิเลสมีงนะ ลบหลู่ความสำคัญของมีงนะ ไม่ใช่ลบหลู่พระพุทเจ้า สาธุ พระ พุทฐ พระธรรม พระสงฆ์เป็นศาสดาของเรา เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา เราเชิดชูบูชาทั้งนั้นนะ แต่ ความสำคัญตนา ความยึดมั่นถือมั่นอันนั้นผิด แล้วถ้ามันจะถูก มันจะถูกอย่างไร

ถ้าธรรมะเป็นธรรมดา เ็งต้องเห็นตรงนี้ด้วย ถ้าเ็งไม่เห็นตรงนี้ ไม่ใช่ธรรมดา มันแปร สภาของมัน สรรพสิ่งในโลกนี้เป็นอนิจจัง สรรพสิ่งในโลกนี้มันเป็นอนิจจังทั้งนั้นนะ ไม่มีสิ่งใด คงที่ สิ่งใดเป็นอนิจจัง สิ่งนั้นเป็นทุกข์ สิ่งใดเป็นทุกข์ สิ่งนั้นเป็นอนัตตา

ฉะนั้น ถ้ามันเป็นธรรมดา มันก็ต้องเป็นความทุกข์ด้วย ถ้ามันเป็นธรรมดา ธรรมะเป็น ธรรมดา ธรรมะต้องทุกข์ ว่าอย่างนั้นเลย แต่ถ้าธรรมะตามความจริง ไม่สำคัญตนา ไม่สำคัญสิ่งใดๆ นี้ ใจ มันต้องเป็นโดยความเป็นจริงมันถึงเหนือโลกเหนือสงสาร ไม่อย่างนั้นมันอยู่ได้โลกได้สงสาร แล้ว ปากเปียกปากแฉะ “พุทธพจน์ๆ”

สาธุ เราก็ศึกษา ทุกคนก็ศึกษา ไม่ศึกษา ไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อจะมาบวชหรือ ไม่ศึกษา เรา จะมีเจตนา มีศรัทธามาทำบุญนี้หรือ เราจะมีศรัทธาเพื่อบุญกุศลของเราหรือ เราทำเพื่อใครละ ก็ทำเพื่อ ชีวิตนี้ไง เพราะชีวิตนี้เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ ชีวิตนี้ให้มีหลักมีเกณฑ์ ชีวิตนี้ให้ติดหางเสือ ชีวิตนี้

พาให้เรารอดไปได้ รอดไปได้เพราะอะไร เพราะเราเกิดเป็นมนุษย์ เราเกิดเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์
เกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนให้ใจของมนุษย์ฝึกหัดพิจารณา ให้
หัวใจของมนุษย์นั้นพิจารณาแก้ไขในหัวใจนั้น ถ้ามั่นสิ้นสุดที่หัวใจนั้น นี่คือสังกรรม เอวัง